

NORGES HØYESTERETT

Den 30. oktober 2017 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Endresen, Webster og Bergsjø i

HR-2017-2063-U, (sak nr. 2017/1437), straffesak, anke over dom:

A (advokat John Christian Elden)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

truffet slik

B E S L U T N I N G:

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens rettsanvendelse, saksbehandling og straffutmåling i sak om grov korrupsjon, selvvasking, markedsmanipulasjon og brudd på flere innsideregler i verdipapirhandelloven.
- (2) A, født 00.00.1958, ble 24. juni 2014 satt under tiltale for overtredelse av straffeloven 1902 § 276a første ledd bokstav a, jf. § 276b, straffeloven 1902 § 317 annet ledd, jf. første og fjerde ledd, verdipapirhandelloven § 17-3 første ledd, jf. § 3-8, verdipapirhandelloven § 17-3 første ledd, jf § 3-3 første ledd, verdipapirhandelloven § 17-3 annet ledd nr. 1, jf. § 3-7 første ledd, verdipapirhandelloven § 17-3 annet ledd nr. 1, jf. § 3-4 første ledd, verdipapirhandelloven § 17-3 annet ledd nr. 6, jf § 4-1 første ledd, jf. annet ledd, verdipapirhandelloven § 17-3 annet ledd nr. 6, jf. § 4-2 første ledd, jf. annet ledd og verdipapirhandelloven § 17-3 annet ledd nr. 6, jf. § 3-9 annet ledd.
- (3) Bakgrunnen for tiltalen var at A, mens han var styreleder i det børsnoterte gruveselskapet Intex Resources ASA, i perioden 2010-2012 skal ha hatt skjulte avtaler med selskapets største aksjonær, Lybica Holding BV, om godtgjørelse for bistand ved Lybicas kjøp og senere salg av aksjer i Intex Resources ASA.
- (4) Oslo tingrett avsa 3. desember 2015 dom med slik domsslutning:

"1. A, født 00.00.1958, frifinnes for tiltalen post V og VIII.

2. A, født 00.00.1958, dømmes for overtredelse av straffeloven 1902 § 276a første ledd bokstav a jfr. § 276b, straffeloven 1902 § 317 annet ledd jfr. første og fjerde ledd, verdipapirhandeloven 29. juni 2007 § 17-3 første ledd jfr. § 3-8, verdipapirhandeloven 29. juni 2007 § 17-3 første ledd jfr. § 3-3, verdipapirhandeloven 29. juni 2007 § 17-3 annet ledd nr. 1 jfr. § 3-4 og verdipapirhandeloven 29. juni 2007 § 17-3 annet ledd nr. 6 jfr. § 4-1 første ledd jfr. annet ledd, alt sammenholdt med straffeloven 1902 § 62 første ledd og § 63 annet ledd, til en straff av fengsel i 4 – fire – år, hvorav 1 – ett – år gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år, jfr. straffeloven 1902 § 52-54.
3. A, født 00.00.1958, frifinnes for det sivile kravet fra Intex Resources AS. Sakskostnader tilkjennes ikke.
4. A, født 00.00.1958, dømmes til å tåle inndragning i medhold av straffeloven 1902 § 34 med NOK 6 499 058.
5. A, født 00.00.1958 dømmes til tap av retten til i 5 – fem – år fra dommen er rettskraftig å inneha stilling som nevnt i verdipapirhandeloven § 3-6 første ledd, jfr. straffeloven § 29 første ledd bokstav b."

(5) Både A og Økokrim anket dommen til Borgarting lagmannsrett. Anken fra Økokrim gjaldt bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for post V og straffutmålingen, herunder bevisvurderingen under straffespørsmålet for post VI. Anken fra A gjaldt primært saksbehandlingen, subsidiært lovanvendelsen og bevisbedømmelsen samt reaksjonsfastsettelsen. Økokrim la ned påstand om frifinnelse for post VIII i tingretten. Tingrettens frifinnelse under denne posten ble følgelig heller ikke anket og er derfor rettskraftig avgjort. Intex Resources ASA frafalt videre sitt sivile krav under saksforberedelsen for lagmannsretten, og ankesaken hva angikk det sivile kravet ble hevet ved lagmannsrettens kjennelse 3. januar 2017.

(6) Borgarting lagmannsrett avsa 2. mai 2017 dom med slik slutning:

- "1. A, født 00.00.1958, dømmes for overtredelse av straffeloven (1902) § 276 a første ledd bokstav a jf. § 276 b; straffeloven (1902) § 317 andre ledd jf. sjette ledd; verdipapirhandeloven 29. juni 2007 § 17-3 første ledd jfr. § 3-8, verdipapirhandeloven 29. juni 2007 § 17-3 første ledd jf. § 3-3 første ledd; verdipapirhandeloven 29. juni 2007 § 17-3 andre ledd nr. 1 jf. § 3-4 første ledd; verdipapirhandeloven 29. juni 2007 § 17-3 andre ledd nr. 1 jf. § 3-7; verdipapirhandeloven 29. juni 2007 § 17-3 andre ledd nr. 6 jf. § 4-1 (slik den lød frem til 1. juli 2012) første ledd jf. andre ledd og § 4-2 (slik den lød fra 1. juli 2012) første ledd jf. andre ledd, sammenholdt med straffeloven (1902) § 62 første ledd og § 63 andre ledd, til en straff av fengsel i 4 – fire – år.

Til fradrag kommer 2 – to – dager for utholdt varetekt.

2. A dømmes i medhold av straffeloven (1902) § 34 til å tåle inndragning av 6 449 058 – seksmillionerfirehundreogfortinitusenogfemtiåtte – kroner.
3. A fradømmes i medhold av straffeloven (1902) § 29 første ledd bokstav b retten til å inneha verv eller stilling som beskrevet i verdipapirhandeloven § 3-6 første ledd i 5 – fem – år fra dommen er rettskraftig.
4. Saksomkostninger idømmes ikke."

(7) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder rettsanvendelsen, saksbehandlingen og straffutmålingen/reaksjonsfastsettelsen.

- (8) A har anket over tre saksbehandlingsfeil. Han har for det første anført at rettens leder ved gjennomgangen av bevisene i rettsbelæringen for lagretten både ga misvisende uttalelser og øvet utilbørlig påvirkning av lagretten. For det andre har han gjort gjeldende at lagmannsretten begikk en saksbehandlingsfeil da den besluttet at lagretten skulle få med seg det skriftlige bevismaterialet som var gjennomgått, til rådslagningen. Det er vist til at lagretten kan ha lagt for stor vekt på disse dokumentene i forhold til de muntlige forklaringene som ble gitt under ankeforhandlingen. For det tredje er det anført at fjernavhør av den avsluttende delen av vitneforklaringen til B, ikke ga et forsvarlig avgjørelsesgrunnlag.
- (9) Videre har A anket over rettsanvendelsen vedrørende tiltalens post I, II og III, som gjelder korrupsjon, selvvask og markedsmanipulasjon. Når det gjelder post I, er det anført at lagmannsrettens rettsanvendelse er uriktig hva gjelder vilkåret "i anledning stilling" og "utilbørlig" i straffeloven 1902 § 276a. A har under post II gjort gjeldende at lagmannsrettens rettsanvendelse er uriktig når den legger til grunn at skjæringstidspunktet er når primærforbrytelsen er fullbyrdet, og ikke når det straffbare utbyttet er mottatt, jf. straffeloven 1902 § 317 annet ledd om selvvask. I tilknytning til post III er det anført at lagmannsretten har lagt til grunn uriktig rettslig terskel for når domfellelse kan skje etter verdipapirloven § 3-8.
- (10) A har til slutt anket over reaksjonsfastsettelsen hva gjelder inndragningen og fradømmelsen av å inneha ulike verv. Han har blant annet anført at det ikke i tilstrekkelig grad er tatt hensyn til den tiden som er gått siden de påståtte forholdene fant sted, og at straffen rammer ham for hardt.
- (11) Det er nedlagt følgende påstand:

"Anken tillates fremmet."

- (12) Påtalemyndigheten har tatt til motmæle og i korte trekk anført at det ikke foreligger noen feil ved lagmannsrettens dom.

- (13) Det er nedlagt følgende påstand:

"Anken nektes fremmet."

- (14) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at A ble frifunnet under tiltalen post V i tingretten, men domfelt i lagmannsretten, jf. straffeprosessloven § 323 femte ledd tredje punktum. Anken kan for denne delens vedkommende bare nektes fremmet dersom ankeutvalget enstemmig finner det klart at den ikke kan føre frem. Beslutningen må begrunnes, jf. straffeprosessloven § 323 andre ledd andre punktum.

- (15) Tiltalens post V gjelder en overtredelse av lov om verdipapirhandel § 17-3 andre ledd nr. 1, jf. lovens § 3-7 første ledd. Grunnlaget for dette punktet i tiltalen er angitt slik:

"Til tross for at han senest medio desember 2011 forhandlet med MCC8 om en MOU relatert til sistnevntes opsjon på kjøp av INTEX' nikkelprosjekt på Mindoro, Filippinene, ga han i perioden fra senest 23. desember 2011 til 5. januar 2012 representanter for LYBICA og Swedbank/First Securities opplysninger av betydning for og anbefalinger om salg av LYBICAs beholdning av INTEX-aksjer. Den 5. januar 2012 klokken 07:30 sendte INTEX børsmelding om at selskapet hadde inngått en MOU med MCC8. Etter børsmeldingen steg prisen på aksjene i INTEX fra NOK 4,60 (sluttkurs 4. januar 2012) til NOK 7,72 (sluttkurs 5. januar 2012)."

- (16) For dette forholdet er det ikke anket over rettsanvendelsen, men to av innvendingene mot saksbehandlingen i lagmannsretten har betydning også for domfellelsen etter tiltalens post V.
- (17) *Rettsbelæringen*
- (18) Den ankende part har hva angår den aktuelle tiltalepost gjort gjeldende at rettsbelæringen ga en ensidig fremstilling av bevissituasjonen. Det sies imidlertid ikke noe i anken om hva denne ensidigheten skulle bestå i, utover at det særlig vises til det følgende avsnittet fra utskriften av rettsbelæringen:
- "Hovedutfordringen for lagretten her, blir ikke å finne ut hva som faktisk skjedde når det gjelder disse forholdene, for det er nokså klart, men å vurdere om det som skjedde innebærer en overtredelse av straffebudene."**
- (19) Dette er et klart uttrykk for rettsformannens syn på bevissituasjonen, men den ankende part gjør ikke noe forsøk på å påvise at dette ikke var en adekvat sammenfatning av bevissituasjonen. Ankeutvalget kan heller ikke se at det ikke var tilfellet.
- (20) De konkrete innvendinger mot rettsbelæringen for øvrig gjelder andre tiltaleposter, men anken må forstås slik at det hevdes at rettsbelæringen samlet sett er så ubalansert at det må føre til opphevelse av dommen i sin helhet.
- (21) I rettsbelæringen ble det, i annen sammenheng, gitt uttrykk for at et påstått faktisk forhold fremsto som meningsløst sammenholdt med andre faktiske omstendigheter i saken. Dette er kanskje ikke den heldigste uttrykksmåten, men det kan ikke være noe til hinder for at rettsformannen påpeker at en parts argumentasjon fremstår som uforenlig med andre faktiske omstendigheter.
- (22) Det gjelder ikke noe forbud mot at rettsformannen i sin redegjørelse for lagretten også gir uttrykk for sitt syn på bevisvurderingen, og det kan etter omstendighetene være naturlig og formålstjenlig at dette gjøres. Gjennomgangen av bevisene må naturligvis være balansert, slik at denne ikke er egnet til å påvirke lagretten på en utilbørlig måte, jf. Rt-1977-182 og Rt-2005-1702.
- (23) Rettsbelæringen må også klargjøre at lagretten ikke er bundet av det som i rettsbelæringen sies om bevisvurderingen.
- (24) Rettsbelæringens innledning avsluttes slik:
- "Det jeg skal si om bevisene, er bare veiledende. Jeg kommer likevel til å si mer om bevisene i denne saken enn hva som er vanlig, i lys av sakens kompleksitet. Men det er like fullt ene og alene lagrettens oppgave og ansvar å bedømme [til] bevisene."**
- (25) Ved behandlingen av de konkrete bevisspørsmål, er det også gjennomgående vist til at det er lagrettens oppgave å foreta den endelige bevisvurdering. Det er klart ikke noe å utsette på rettsbelæringen for så vidt angår presiseringen av lagrettens rolle og ansvar.
- (26) Samlet sett finner ankeutvalget at det klart ikke er noe å utsette på rettsformannens gjennomgang av bevisene.

- (27) *Det materialet lagretten fikk med seg til rådslagningen*
- (28) Det fremgår av rettsboken for lagmannsrettens forhandlinger at lagretten, da den trakk seg tilbake for å rådslå, fikk med seg følgende dokumenter:

**"Hjelpedokument 1 – Persongalleri
Hjelpedokument 2 – Hendelser/tidslinje
Hjelpedokument 3 – Pengeoverføringer
Hjelpedokument 4 – Tiltaltes aksjeinnehav/tidslinje
En ringperm som inneholder papirutskrifter av dokumenter som helt eller delvis har vært gjennomgått under forhandlingene, med unntak av presseoppslag og skriftlige forklaringer i anledning av saken."**

- (29) Det ble under saken reist innsigelser mot dette fra forsvarernes side. De fremholdt at dette kunne føre til at lagretten la for stor vekt på disse dokumentene, slik at vitneforklaringene ikke fikk den betydning disse skulle vært tillagt. Om dette heter det i rettsboken:

"Lagmannsretten er innforstått med at straffeprosessloven § 369 må tolkes og anvendes i lys av dette hensynet, jf. Rt. 2011-1025 avsnitt 10 og 11. Imidlertid gjelder tiltalen i vår sak komplisert økonomisk kriminalitet der de skriftlige bevisene har stor betydning. Vitneførselen har i stor grad dreid seg om hva som kan utledes av de skriftlige bevisene."

- (30) Som lagmannsretten, finner ankeutvalget at det var hensiktsmessig og forenlig med straffeprosessloven § 369 at lagretten fikk med seg det skriftlige materialet til rådslagningen. Det er da heller ikke i denne sammenheng begått noen saksbehandlingsfeil.
- (31) Ankeutvalget finner det etter dette klart at anken ikke kan føre frem for så vidt gjelder tiltalens post V, og anken nektes fremmet.
- (32) Høyesteretts ankeutvalg finner for øvrig enstemmig at hverken avgjørelsens betydning utenfor den foreliggende sak eller andre grunner tilsier at anken blir fremmet for Høyesterett, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd første og andre punktum.
- (33) Avgjørelsen er enstemmig.

SLUTNING :

Anken nektes fremmet for så vidt gjelder tiltalens post V.

Anken for øvrig tillates ikke fremmet.

Bergljot Webster
(sign.)

Clement Endresen
(sign.)

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Riktig utskrift: